

ASPECTE TEORETICE ȘI PRACTICE PRIVIND PROTECȚIA COPILOR ÎN MEDIUL ONLINE

Marcel BOȘCANEANU,
doctor în drept,
șef al Direcției studii și management al calității
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Rezumat

Tot mai mult, în ultima perioadă, părinții asigură ca copiii lor să aibă acces la mediul online. Acest fapt se datorează în contextul împrejurărilor actuale ca copiii lor să fie în pas cu tehnologia, cât și în contextul perioadei pandemice de a asigura copiii cu acces la studiile online. Această situația a adus, și considerăm că încă va duce, pe lângă oportunitatea de a fi copilul în pas cu tehnologia, la mai mulți factori de risc care vor afecta atât starea de sănătate cât și drepturile copilului. Diversificarea factorilor de risc, în contextul progresului tehnologic actual, impune ca toți membrii societății, începând de la părinți, rude, tehnicieni, specialiști din diferite domenii, să găsească unele modalități de îmbunătățire a situațiilor care pun în pericol prosperitatea familiei în general și copilului, în special. Prin urmare, comunitatea actuală, fiecare prin acțiunile/ responsabilitățile sale, încearcă să asigure o protecție a copilului în mediul online. În contextul intensificării proceselor (indiferent care ar fi ele, sociale, educaționale etc.) în mediul online, ne propunem să analizăm prin acest articol reglementările actuale pe segmentul protecției copilului în mediul online și impactul acestui mediu asupra copiilor.

Cuvinte-cheie: copii, protecția copiilor, mediu online, internet.

Summary

Increasingly, parents are ensuring that their children have access to the online environment. This is due to the context of the current circumstances to the fact that their children are up-to-date with technology and in the context of the pandemic period of ensuring that children have access to online education. This situation has brought, and we believe that it will still lead to the opportunity that the child is up-to-date with technology to several risk factors that will affect both the health and the rights of the child. The diversification of risk factors, in the context of current technological progress, requires that all members of society, from parents, relatives, technicians, specialists in various fields, to find some ways to improve situations that endanger the prosperity of the family in general and the child in particular. Therefore, the current community, through its actions/ responsibilities, tries to ensure the protection of the child in the online environment. In the context of the intensification of processes (regardless what they are, either social, educational, etc.) in the online environment, we intend to analyze in this article the current regulations on the segment of child protection in the online environment and the impact of this environment on children.

Keywords: children, child protection, online environment, Internet.

Introducere. După cum am menționat și în rezumat, reiterăm că una dintre urmările certe ale evoluției accentuate a tehnologiei, care se înregistrează încontinuu de o bună perioadă, implicit sub aspectul evoluției domeniului tehnologiei informației, dezvoltării procesului educațional, desfășurării instruirii și inclusiv a internetului ridică și serioasa problemă a adaptării dreptului la acest proces, evoluției protecției copiilor în mediul online astfel încât să reglementeze noile realități și să protejeze copiii în acest relativ nou și tot mai prezent cadru de manifestare a raporturilor juridice.

Într-adevăr, interacțiunile tot mai dese în ultima perioadă (desfășurarea chiar și a procesului de studii online), interacțiunile pe rețele de socializare care au loc în mediul virtual sunt deseori însoțite de elemente cu caracter infracțional, uneori cu un grad mai înalt, alteori cu un grad mai mic, adeseori păgubitoare din multiple puncte de vedere în noul cadru de manifestare informatic. Acestea sunt, după caz, fie ilegalități specifice interacțiunii non-virtuale, care au fost adaptate noului mediu de comitere, fie fapte tipice/ specifice acestui domeniu, practic, noi forme de infracționalitate, evaluate odată cu evoluția generală a tehnologiei, într-un proces care, sub aspect criminologic, poate fi admis, până la punct, a fi unul oarecum normal/ firesc.

Așadar, implicând (alături de nenumărate beneficii) și o lărgire a sferei generale a infracționalității, evoluția tehnologiei, inclusiv a mediului on-line, implică (și) o argumentare a vulnerabilității copiilor (sunt mai predispuși ca alții la victimizare în mediul informatic), precum și o generică predispunere a mediului social, în general, la această veritabilă nouă dimensiune de manifestare a criminalității. Faptul că aceasta cunoaște cu mult mai puține frontiere decât infracționalitatea „clasică” o face, astfel, cu atât mai periculoasă și dificil de analizat/ descoperit, din cauza potențialelor conflicte ce pot să apară între părinți și copii în sugrumarea sa, precum și ca urmare a apariției numeroaselor alte piedici tipice pentru criminalitatea informatică în mediul online (de ex., stocarea datelor, distribuția acestora, transferul de informații etc. – poate face dificilă identificarea clară a locului săvârșirii infracțiunii, aspect de care pot profita/ pe care se pot baza cei care comit astfel de fapte).

Scopul prezentului articol este (după cum s-a fixat și în rezumat) evidențierea aspectelor teoretice și practice privind protecția copiilor în mediul online.

Rezultate obținute și discuții. *Sub aspectul cadrului legal.* Potrivit art. 1 din Convenția ONU, art.1 din Legea nr. 338/1994 privind drepturile copilului [6] sau art. 3 din Legea nr. 140/2013 [7], prin copil se înțelege persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani. Conform Legii nr. 338/1994 privind drepturile copilului – ocrotirea de către stat și societate a copilului, familiei și maternității constituie în Republica Moldova o preocupare politică, socială și economică de prim ordin. În același sens, art. 2 din aceeași lege specifică că statul garantează fiecărui copil dreptul la un nivel de viață adecvat dezvoltării

sale fizice, intelectuale, spirituale și sociale. Statul întreprinde acțiuni în vederea acordării de ajutor părinților, precum și altor persoane responsabile de educația și dezvoltarea copiilor. Protecția drepturilor copilului este asigurată de organele competente respective și de organele de drept [6].

Legislația R. Moldova prevede o modalitate de protecție specială a copiilor și anume prin legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, iar în conformitate cu art. 8 al legii menționate, una din situații când copiii pot fi identificați că se află în situație de risc este că copiii sunt victime ale infracțiunilor [7].

Nu în zadar am vorbit mai sus de drepturile copilului, deoarece odată cu limitarea accesului la mediul online sau alte acțiuni în acest sens ar duce la încălcarea drepturilor copilului *la informare*, dreptul la învățătură, dreptul la dezvoltarea capacităților intelectuale și *dreptul la libertatea gândirii și conștiinței*. Am menționat această situație deoarece este important să găsim echilibrul între protecție și drepturi. Protecția copiilor/ tinerilor împotriva conținutului dăunător online nu ar trebui să restricționeze drepturile copiilor. Împuternicirea copiilor să folosească în mod independent mijloacele digitale în condiții de siguranță și în scopuri proprii necesită îndrumări și sprijin din partea adulților. Participarea online este o parte fundamentală a societății moderne. Copiii și tinerii trebuie să aibă posibilitatea de a influența procesul de luare a deciziilor care le afectează viața.

Într-o altă ordine de idei, ar duce la încălcarea neoficială a drepturilor copilului *la libertatea expresiei, alegere și joacă*. Mediile digitale sunt pline de oportunități de a se juca, de a se distra, de a se întâlni cu prietenii și de a dezvolta abilități digitale. Prin aceste activități, copiii au posibilitatea de a se dezvolta fizic, mental, emoțional și social. Astfel de activități îi pot ajuta să învețe cum să trăiască într-o societate digitală în schimbare rapidă.

Pentru a pune în valoare aceste drepturi, se necesită ca protejarea copiilor împotriva daunelor și a riscurilor în mediile online să fie întotdeauna una dintre principalarele priorități ale adulților, părinților, administrației publice locale/ centrale prin intermediul ministerelor responsabile etc. O relație strânsă, cu discuții deschise între copil și adulți, cu reglementări normative clare și aplicabile protejează copiii de rău. Copiii au nevoie de îndrumări în rotecț privește modul de protejare online, comportamentul adecvat față de ceilalți și comportament adecvat față de ei înșiși.

Digitalizarea rotecției afectează sănătatea și bunăstarea copiilor: impact pe care abia începem să-l înțelegem, și chiar dacă îl vom începe a înțelege va fi cu întârziere. Este important să conștientizăm impactul, să prevenim și să atenuăm efectele potențial dăunătoare pe care tehnologia rotecț le poate avea asupra sănătății și bunăstării copiilor și să căutăm în mod rotecț oportunități de îmbunătățire a sănătății copiilor folosind reglementări normative adaptate la noile realități și noile tehnologii.

În ultimii ani, subiectul protecției copiilor în mediul online a ajuns în vizorul factorilor de decizie, fapt care a impulsionat aprobarea mai multor documente de politici în domeniu. În continuare, ne vom expune asupra celor mai importante.

Una dintre cele mai importante realizări din ultimii ani, ca urmare a implementării politicilor de promovare a siguranței copiilor online, a fost în anul 2017 când Guvernul Republicii Moldova a adoptat pentru prima dată un Plan de acțiuni la nivel național prin HG nr. 212/2017 ce își propunea să promoveze siguranța copiilor online, cu implicarea unui spectru divers de autorități și instituții publice. În scopul garantării siguranței online pentru copii și asigurării utilizării mai eficiente a Internetului de către aceștia, a fost elaborat și aprobat prin HG 212/2017 Planul de acțiuni privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților pentru anii 2017-2020 [3]. Documentul a fost aprobat în scopul realizării obiectivelor Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 434 din 10 iunie 2014 [4], precum și a creșterii nivelului de siguranță pe Internet a copiilor și adolescenților în contextul mediatizării unui joc online periculos pentru copii, jocul online cunoscut cu denumirea de „Balena albastră” care a bulversat opinia publică și întreg sistemul de protecție a copiilor, sistemul de drept și sistemul educațional, semnalând necesitatea unor măsuri urgente și consolidate pentru prevenirea unor situații similare.

În aceeași ordine de idei, în anul 2020 au expirat mai multe documente de politici ce vizează protecția copilului și siguranța online. Prin urmare, în viziunea noastră atât în contextul social, cât și cel al politicilor publice, apare necesitatea elaborării/ aprobării/ implementării unor noi politici, planuri de iguran privind promovarea siguranței pe internet a copiilor și adolescenților pentru următorii ani.

Astfel, în acest context, este foarte important să menționăm că protecția copiilor în mediul online este o preocupare și a puterii executive prin intermediul ministerului responsabil de acest segment și anume Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC de până la restructurarea Guvernului).

Tot în acest context, în conformitate cu art. 135 al Codului educației nr. 152/2014, acțiunile 2.7.3-2.7.5 din Planul de activitate al MECC pentru anul 2021, în scopul promovării și consolidării eforturilor în vederea asigurării siguranței online a copiilor/ elevilor prin ordinul MECC nr. 872 din 12.07.2021 [8] au fost aprobate pentru pilotare Standardele pentru protecția și siguranța copiilor/ elevilor în mediul online, Planul de acțiuni privind pilotarea Standardelor pentru protecția și siguranța copiilor/ elevilor în mediul online. Prin intermediul acestui ordin, organele locale de specialitate în domeniul învățământului vor oferi suport metodologic în implementarea Standardelor pentru protecția și siguranța copiilor/ elevilor în mediul online de către instituțiile-pilot din teritoriul administrat, vor contribui la diseminarea bunelor

practici privind protecția și siguranța copiilor/ elevilor în mediul online, în cadrul instituțiilor de învățământ general. În viziunea noastră, această acțiune este una foarte benefică însă se recomandă să nu rămână numai la nivel de pilotare ci chiar la nivel de reglementare ordinar.

Sub aspectul statisticii privind siguranța copiilor pe internet, la nivel național, au fost realizate mai multe cercetări criminologice în ceea ce privește siguranța copiilor pe internet. Una din cele mai importante cercetări și cea mai recentă a fost realizată cu susținerea financiară a Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei în cadrul proiectului „Suport pentru autoritățile naționale în promovarea răspunsului politic la traficul de ființe umane, cu respectarea deplină a drepturilor omului și drepturilor persoanelor traficate”/ „Supporting national authorities to advance policy response to trafficking human beings with full respect to human rights and rights of trafficked persons”. Raportul reflectă exclusiv părerile autorului, pe care și le asumă AO Centrul Internațional „La Strada” [10]. Conform acestei cercetări cantitative a Siguranței copiilor pe internet – 2021, realizat prin intermediul unui sondaj online cu autocompletare în rândul copiilor de 9-17 ani. Eșantionul a cuprins un număr de 3829 de copii (din câteva raioane/ structuri administrative din R. Moldova), dintre care: copii cu vârsta cuprinsă între 9-11 ani – 1535, copii cu vârsta cuprinsă între 12-14 ani – 1597, copii cu vârsta cuprinsă între 15-17 ani – 698. Datele au fost colectate în luna decembrie a anului 2020. Astfel, în urma acestei cercetări criminologice s-a atestat următoarea situație:

Centralizarea datelor relevă faptul că participanții la studiul calitativ susțin că au mereu acces la Internet prin intermediul telefonului mobil. Internetul sau dispozitivele mobile sunt utilizate, în mare parte, în trei scopuri: comunicare cu prietenii, studii și jocuri online. Datele sondajului atestă că 60% dintre respondenți pot naviga pe internet oricând doresc sau au nevoie, 22% – pot intra deseori pe Internet, 16% – uneori, iar 1% – niciodată. Odată cu creșterea vârstei, sporește ponderea copiilor care spun că pot utiliza internetul ori de câte ori au nevoie (45% dintre copiii de 9-11 ani și 72% dintre copiii de 15-17 ani) [10]. Tot în acest raport este menționat faptul că 75% dintre respondenți utilizează chat-uri, precum Viber, WhatsApp, Messenger în fiecare zi. Dintre aceștia, 34% au declarat că utilizează chat-uri aproape tot timpul, 20% utilizează chat-uri de câteva ori pe zi, iar 21% – în fiecare zi sau aproape zilnic. O pondere mai mare a copiilor de 15-17 ani utilizează chat-uri aproape tot timpul (46%), comparativ cu copiii de 9-11 ani (22%). De asemenea, cele mai utilizate aplicații de mesagerie și rețele de socializare în rândul copiilor de 9-17 ani sunt: Viber (68%), Instagram (54%), TikTok (53%), Facebook Messenger (28%), WhatsApp (23%), Facebook (23%). Instagram este utilizat de către 27% dintre copiii de 9-11 ani, 67% dintre copiii de 12-14 ani și 85% dintre copiii de 15-17 ani. Viber este cea mai utilizată aplicație de mesagerie în rândul copiilor din Moldova, în special în rândul copiilor de 9-11 ani. În

topul rețelelor de socializare accesate de copii sunt Instagram și TikTok. În anul 2020, fiecare al doilea copil din Moldova a accesat platforma Instagram și TikTok, fiind mai populare în rândul copiilor decât platforma Youtube [10].

Una din situațiile îngrijorătoare în cadrul cercetării calitative este că mai mulți intervievați au declarat că pe rețelele de socializare postează rar fotografiile sau alt conținut. Iar o parte dintre intervievați postează zilnic istorii pe Instagram. Respondenții au afirmat că, de regulă, distribuie fotografiile cu cărți, mâncare, momente din viața de zi cu zi, selfie-uri, filmulețe pe TikTok. Aproximativ jumătate dintre intervievați au profiluri de tip închis pe rețelele de socializare, argumentând că nu vor ca ceea ce postează să fie văzut de multe persoane. Cealaltă jumătate de respondenți are profiluri de tip deschis, motivând că nu au ce ascunde de alte persoane [10].

Îngrijorător este și faptul că comunicarea online cu persoane străine a fost cel mai des menționată de către copiii care au participat la interviuri aprofundate, drept un risc legat de utilizarea internetului. În timp ce toți copiii care au participat la cercetarea calitativă au declarat că pe internet nu trebuie de vorbit cu persoane necunoscute, mai mult de jumătate dintre ei au spus că se întâmplă să comunice online cu persoane necunoscute, iar alții chiar au prieteni pe internet cu care nu s-au văzut în viața reală. 35% dintre copiii intervievați au declarat că au discutat pe internet cel puțin o dată cu o persoană pe care nu au întâlnit-o în viața reală; 18% dintre intervievați s-au văzut în ultimele 12 luni cu persoane pe care le-au cunoscut pe internet. Cu înaintarea în vârstă, crește ponderea copiilor care se văd față în față cu persoane pe care le cunosc online. Rezultatele sondajului arată că, în ultimul an, 8% dintre copiii de 9-11 ani, 23% dintre copii de 12-14 ani și 31% dintre copii de 15-17 ani s-au văzut față în față cu persoane pe care le-au cunoscut doar pe internet. 2% din numărul total de copii care s-au văzut față în față cu persoane pe care le-au cunoscut pe internet au declarat că s-au simțit supărați din cauza celor întâmplate la acea întâlnire; 18% dintre respondenți au afirmat că, în ultimele 12 luni, s-au întâmplat pe internet lucruri care i-au deranjat sau i-au supărat. Dintre ei, 55% au declarat că aceste lucruri s-au întâmplat o dată sau de două ori în ultimele 12 luni, 19% – cel puțin o dată pe lună, 6% – cel puțin o dată pe săptămână și 5% – zilnic sau aproape zilnic. Copiii cărora li s-au întâmplat lucruri neplăcute pe internet au declarat, în proporție de 41%, că au fost destul de supărați sau foarte supărați de această întâmplare. Ultima dată când li s-a întâmplat pe internet ceva ce i-a supărat, 38% dintre copii au discutat despre acest lucru cu prieteni de vârsta lor, 33% – cu părinții, iar 14% – cu frații sau surorile. Totodată, 24% nu au vorbit cu nimeni despre aceasta [10].

O altă statistică îngrijorătoare face referire la faptul că 3% dintre copiii de 9-12 ani au declarat că, în ultimele 12 luni, au primit de la cineva online înregistrări video sau fotografii cu conținut sexual, imagini cu persoane dez-

golite sau care fac sex. La 12-17 ani, riscul de a primi înregistrări video sau fotografii cu conținut sexual, imagini ale persoanelor dezgolite sau care fac sex este de două ori mai mare, comparativ cu riscul la categoria mică de vârstă. La 12-17 ani, 1% dintre copii au declarat că au expediat conținut sexual, imagini sau înregistrări video cu părți intime ale corpului, atunci când li s-a solicitat acest lucru. Totodată, procentajul copiilor cărora li s-a cerut să expedieze imagini sau înregistrări video cu conținut sexual e de 5 ori mai mare, comparativ cu datele în rândul copiilor de 9-12 ani. 39% dintre respondenți au spus că au transmis astfel de imagini persoanei cu care sunt/ erau într-o relație și pe care o cunosc în viața reală, 18% au expediat astfel de imagini unui prieten/ unei prietene pe care îl/ o cunosc în viața de zi cu zi, 13% – unei persoane pe care o cunosc doar online, 9% – unei persoane pe care au cunoscut-o în mediul online și sunt/ erau într-o relație, 7% – unui cunoscut/ unei cunoscute și 5% – unei persoane pe care nu o cunosc. Copiii au transmis astfel de conținut considerând că este ceva normal într-o relație, din curiozitate, pentru că au fost amenințați, pentru a obține bani sau alte lucruri în schimb.

Referindu-se la modul în care le permit copiilor lor să folosească internetul, în cadrul interviurilor, copiii de 9-11 ani au menționat că activitatea lor pe internet e verificată, cu regularitate, de către părinți. Adolescenții de 12-14 ani sunt verificați mai rar, iar cei de 15-17 ani au spus că părinții nu se mai interesează ce fac ei online, însă o făceau când aveau sub 14 ani.

Un alt fenomen întâlnit pe rețelele de socializare poartă denumirea de cyberbullying, adică hărțuire online. Este un act agresiv care utilizează diferite forme de comunicare electronică (rețele sociale, smartphone, computere, tablete, chat, site-uri web etc.) pentru a amenința, a insulta intenționat și repetat o victimă, această victimă în aproape toate cazurile sunt copii. Ea este realizată de un individ sau de un grup de indivizi.

Cyberbullyingul se practică prin e-mailuri, telefoane mobile, rețele sociale, site-uri de partajare a fotografiilor, mesagerii instantanee, forumuri, chat-uri, jocuri online etc. Acestea sunt acte de violență și se fac în scopul amenințării, intimidării sau insultării victimelor-copiii. De exemplu, crearea unui profil fals, trimiterea de mesaje insultătoare repetitive răspândind zvonuri nefondate, postare de fotografii compromițătoare sau video umilitoare, insultarea foarte violentă, creând zvonuri (într-un grup sau într-o rețea socială) împotriva unui alt elev etc... trimiterea intențională a unui mesaj virusat etc. Hărțuirea online este deosebit de periculoasă mai ales pentru că este constantă, publică și greu de evitat de către victime. Poate avea loc oricând – la școală sau acasă – și poate implica grupuri mari de copii [11, p. 3].

Astfel, după cum observăm din datele statistice prezentate mai sus, copiii, prin intermediul conectării la mediul online pot deveni foarte ușor ținta unor persoane rău-intenționate, pot fi foarte ușor influențați de jocurile online de a recurge la diferite gesturi neplăcute care chiar pot duce la sinucidere,

motiv pentru care părinții/ ceilalți membri ai familiei trebuie să acționeze cât mai rapid atunci când află despre existența acestor ilegalități.

Măsuri de protecție și recomandări. În urma celor prezentate mai sus, observăm faptul că astăzi copiii sunt mai puțin îngrijorați sau își pun mai puține întrebări referitoare la ce se întâmplă cu informațiile pe care le publică în mediul online și cine are acces la ele. Dar orice activitate online lasă date în spate, de la reactualizarea profilului, până la tranzacții și achiziții. Acești copii cresc cu alte perspective asupra a ceea ce înseamnă spațiul privat și intimitatea. Pentru ei este vorba mai puțin despre total public sau total ascuns, ci despre abilitatea de a controla ce informație împărtășești și cu cine.

Tot în contextul celor prezentate mai sus cu privire la siguranța copiilor în mediul online, se impun o serie de recomandări adresate atât autorităților sau cadrelor didactice, cât și părinților. Pentru început, se recomandă autorităților și specialiștilor includerea noțiunilor elementare privind siguranța pe internet în programa școlară destinată claselor primare și gimnaziale. Aceștia vor fi îndrumați cu privire la confidențialitatea informațiilor, a datelor personale, dar mai ales cu privire la riscul interacțiunilor cu persoane necunoscute. De asemenea, pot fi incluse informații privind activitățile și comportamentele copiilor pe Internet, precum și siguranța navigării pe Internet, în programele de formare a cadrelor didactice, asistenților sociali și a altor categorii de profesioniști. O altă recomandare ar fi utilizarea unor programe de filtrare și de control parental și încurajarea folosirii lor, în special pentru copiii cu vârste mici.

Pentru cadrele didactice se recomandă negocierea regulilor privind utilizarea Internetului și a telefonului mobil la clasă împreună cu elevii. De asemenea, cadrele didactice trebuie să discute despre riscurile asociate internetului prin oferirea de exemple precum hărțuirea, furtul de date personale sau tentativele de phishing. Tot cadrele didactice trebuie să actualizeze permanent dispozitivele și computerele din cadrul școlii astfel încât aplicațiile, filtrele sau sistemele de protecție să fie funcționale. De asemenea, astăzi se pledează pentru o utilizare corectă a internetului în procesul de învățare, majoritatea școlilor adoptând în prezent o atitudine mult mai deschisă față de platformele online, lucru ce încurajează copiii să devină activi pe internet [5, p. 127].

Dintre toți însă, părinții joacă cel mai important rol în acest proces de protecție în mediul online. Dat fiind faptul că majoritatea tinerilor și a copiilor sunt foarte atrași de internet și pot petrece mult timp navigând sau jucând jocuri, părinții îi pot deconecta prin oferirea unor alternative de petrecere a timpului liber. De asemenea, cunoașterea de către părinți a activităților pe care copiii le desfășoară și a potențialelor pericole care există pe Internet, reduce riscul ca cei mici să se ascundă de aceștia privind experiențele neplăcute petrecute pe internet. Tot părinții pot încuraja copiii să vorbească des-

pre prietenii lor virtuali așa cum vorbesc despre cei reali. În ceea ce privește perceperea realității pe internet, aceasta depinde de fiecare copil în parte cum gestionează aplicațiile. Copiii afișează adesea în mediul online un sine extrovertit și chiar dacă această versiune a sinelui nu este aproape niciodată completă, oferă instantaneitate din diverse unghiuri ale personalității. Existența profilelor online pe platforme diferite creează spațiu câtorva persoane foarte diferite, care reies din aceeași persoană [2, p. 90]. Această situație poate conduce la pericole pentru copii, dovedindu-se faptul că majoritatea dintre cei care au fost la o întâlnire cu o persoană străină de pe internet, au descoperit altceva față de ceea ce se așteptau. Acesta este și unul dintre motivele care stau la baza abuzului, dispariției, morții sau sinuciderii unui copil. De asemenea, contează dacă adultul are sau nu rolul de mediator, sau dacă impune reguli de utilizare a internetului, precum și adecvarea softurilor la nivelul de dezvoltare psihică a copilului. S-a remarcat faptul că majoritatea părinților nu cunosc dispozitivele și produsele pe care le achiziționează pentru copii. O bună cunoaștere a acestora implică și un mai mare control asupra activității copilului pe internet. De pildă, în unele familii se încurajează îmbrățișarea tehnologiei și utilizarea ei ca instrument util. În altele, oamenii sunt mai temători, mai suspicioși și o tratează drept inamic. Alții au atitudini ambivalente. Considerăm că nu trebuie să permitem tehnologiei să ne determine cultura familială, ci doar să o integrăm în moduri distractive, sănătoase și din care să putem beneficia. Dacă ar fi să facem o comparație, învățarea regulilor navigării pe internet a copiilor este asemănătoare învățării regulilor de circulație prin oraș: traficul este inevitabil și din ce în ce mai intens, dar soluția nu este de a sta în casă, ci de a cunoaște regulile de circulație și de a avea grijă.

În încheierea acestui articol putem **concluziona următoarele**: odată cu procesul de dezvoltare a societății, natura problemelor socio-juridice s-a modificat și a căpătat noi valențe. Mijloacele tehnice de care omul modern s-a bucurat, au avut pe lângă beneficii, descoperirea de noi oportunități și aspecte negative. Astăzi, utilizarea internetului de către copii a ajuns atât o necesitate, cât și un mijloc distructiv de utilizare a timpului, cu efecte negative asupra sănătății fizice și mintale, având implicații juridice asupra drepturilor copilului, a bunăstării individuale și sociale. Extinderea acestei problematice privind protecția copiilor în mediul online aduce cu sine noi roluri pe care adulții trebuie să și le asume, venind în sprijinul celor vulnerabili. Unul dintre aceste roluri presupune prevenția prin instruirea copilului cu privire la modalitatea de utilizare corectă a internetului, dat fiind faptul că numărul copiilor care îl utilizează în mod nepotrivit a crescut. Un alt rol este cel de a limita accesul copiilor pe diferite site-uri astfel încât expunerea la imagini cu conținut sexual să fie pe cât posibil inexistentă.

Credem că internetul îmbogățește viața copiilor și le oferă oportunități

de a-și îmbunătăți abilitățile digitale, precum și de a socializa, juca și învăța. Cu toate acestea, copiii sunt deosebit de vulnerabili la amenințările online, cum ar fi agresiunea cibernetică și conținutul necorespunzător. Păstrarea siguranței online a copiilor necesită o abordare integrată în întreaga industrie tehnologică și în societate.

Internetul a schimbat în mod spectaculos modul în care copiii interacționează cu lumea. Ei au acces la un volum copleșitor de informații. Cu toate acestea, mediul online, pe lângă beneficiile evidente, comportă în lipsa unei informări corecte și a unei orientări adecvate, riscuri în fața cărora cei vulnerabili sunt în special copiii. În ultimul deceniu, evoluția utilizării internetului de către copii a fost caracterizată prin două mari direcții, ambele punând în sarcina părinților și a cadrelor didactice un rol crucial în protecția copiilor împotriva riscurilor din mediul online.

Așa cum menționam mai sus, utilizarea în siguranță și responsabilă a internetului de către copii depinde în mare măsură de gradul de implicare a părinților, de modul în care aceștia stabilesc un dialog și o comunicare deschisă privind dificultățile întâlnite pe internet. Copiii au nevoie, în primul rând, de îndrumare și confirmare din partea părinților, că activitățile lor online sunt sigure și utile în educația lor. O măsură complementară pentru protejarea copiilor în timpul utilizării internetului și controlul activității acestora o reprezintă programele de filtrare a conținutului web și de control parental.

O altă problemă importantă pe care o ridică utilizarea rețelelor sociale o reprezintă protecția datelor cu caracter personal. Respectul pentru viața privată și protecția datelor cu caracter personal sunt două elemente esențiale în societatea contemporană bazată pe utilizarea tehnologiilor moderne de informare și comunicare. Orice informație postată online va rămâne accesibilă, cel mai probabil pentru totdeauna. Copiilor trebuie să li se explice ce informații reprezintă date cu caracter personal, când acestea pot fi sau nu transmise, care sunt situațiile când ele nu vor fi niciodată dezvăluite și ce consecințe există când nu respectăm regulile de protecție a informațiilor confidențiale.

Măsurile de protecție a copilului în mediul online și de promovare a siguranței online sunt abordate fragmentar, în diferite documente de politici, fără a exista o legătură logică între acestea. Acest fapt creează impedimente în evaluarea impactului politicilor în domeniul siguranței copiilor online, în determinarea dinamicii pozitive în domeniul de interes, eficientizarea rezultatelor obținute etc.

La nivel național, se atestă un nivel scăzut de cunoaștere și înțelegere a subiectului de către autoritățile responsabile de implementarea politicilor în domeniul siguranței copiilor online. Modelul actual de coordonare a eforturilor în domeniul siguranței copiilor online este absolut ineficient, fapt ce determină abordarea superficială a problemei. În pofida faptului că a fost aprobat un document de politici tematic în domeniul siguranței copiilor online,

lipsește angajamentul ferm al autorităților publice de a implementa acțiunile planificate.

Planul de acțiuni privind pilotarea Standardelor pentru protecția și siguranța copiilor/ elevilor în mediul online aprobat de către MECC, în viziunea noastră, este unul foarte benefic însă se recomandă să nu rămână numai la nivel de pilotare ci chiar la nivel de reglementare ordinar.

Referințe bibliografice:

1. Botezatu E. Siguranța online a copiilor. Studiu de politici publice. Fundația Soros Moldova, AO Centrul Internațional „La Strada”. Chișinău, 2020. 62 p.
2. Dumitrescu D. Nativi digitali. București: Editura Tritonic, 2013. 270 p.
3. Hotărârea Guvernului nr. 212 din 05.04.2017 pentru aprobarea Planului de acțiuni privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților pentru anii 2017-2020. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 109-118.
4. Hotărârea Guvernului nr. 434 din 10.06.2014 pentru aprobarea Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 160-166.
5. Iovu M., Roth M. Drepturile copilului, bunăstarea și protecția lor. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, 2012. 320 p.
6. Legea Republicii Moldova privind drepturile copilului nr. 338 din 15.12.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 13.
7. Legea Republicii Moldova privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți nr. 140 din 14.06.2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 167-172.
8. Ordinul MECC nr. 872 din 12.07.2021 cu privire la aprobarea și pilotarea Standardelor pentru protecția și siguranța copiilor/ elevilor în mediul online.
9. Raportul Ministerului Economiei și Infrastructurii, de monitorizare a Planului de acțiuni privind promovarea siguranței pe internet a copiilor și adolescenților pentru anii 2017-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 212 din 05.04.2017. raportul_final_de_monitorizare_a_planului_de_actiuni_privind_promovarea_sigurantei_pe_interne.pdf (accesat la 02.12.2021).
10. Siguranța copiilor pe internet. AO Centrul Internațional „La Strada”. Chișinău, 2021. 15 p. sumar_siguranta_copiilor_pe_internet_1_.pdf (accesat la 02.12.2021).
11. Ghidul siguranței copiilor pe internet.pdf (accesat la 03.12.2021).